

Lietuvos nacionaliniam kultūros centrui

Nematerialaus kultūros paveldo vertybių sąvado

PASIŪLYMŲ SĄRAŠAS

Klaipėdos miesto savivaldybė, 2023 01 01

Teikėjo(-u) savivaldybė / saugomos teritorijos pavadinimas (jei teikia ST direkcija), data

Eil. nr.	Pavadinimas	NKP vertybių kategorija, sritis (pasirinkti ir įrašyti) 1. Kategorijos: 1) tradicija / reiškinytis, 2) išsaugojimo veiklos (geroji praktika). 2. Sritis (joms priklauso ar su jomis susiję): 1) žodinės kūrybos tradicijos ir išraiškos formos, 2) atlikimo meno tradicijos, 3) papročiai, apeigos, šventiniai renginiai, 4) liaudies menas, tradiciniai amatai, ūkinė veikla, 5) pasaulėžiūra ir žiniija.	Teikėjas (-ai) Tikslus (-ūs) savivaldybės / saugomos teritorijos (jei teikia ST direkcija), bendruomenės, organizacijos institucijos pavadinimas (-ai); adresas (-ai)	Kontaktinis asmuo Vardas, pavardė, pareigos, adresas, telefono numeris, elektroninio pašto adresas	Trumpas vertybės aprašymas 200–400 žodžių Nusakyti, kas tai yra, kaip ir kur reiškiasi, kokios svarbiausios ypatybės, veiklos rodo gyvybingumą, perdavimą, tęstinumą, kokia bendruomenė (-ės) ir kaip praktikuoja, kodėl svarbu jai (joms), visuomenei	Vertybės būklė (tradicijai / reiškiniui) gyva, nykstanti, atgaivinta Veiklų pobūdis (gerai praktikai) tęstinis (veiklos vykdomos iki šiol ir numatoma vykdyti toliau), baigtinis Nurodyti būklę / veiklos pobūdį ir trumpai pagrįsti
	Šiupinio šventė Mažojoje Lietuvoje	Tradicija / reiškinytis Sritis: 3) papročiai, apeigos, šventiniai renginiai,	Klaipėdos miesto savivaldybės etnokultūros centras	Vardas pavardenis, pareigos, Klaipėdos miesto savivaldybės	Šiupinys – archajinės kilmės apeiginis valgis, verdamas iš žirnių, kruopų, bulvių, įdedant kiaulės galvą, kojas, uodegą – Mažosios Lietuvos rašytiniuose šaltiniuose minimas nuo XVIII a. Vokišku pavadinimu <i>schuppnis</i> jis	Gyva Mažosios Lietuvos etnografiniam

			etnokultūros centras, Daržų g. 10, Klaipėda LT-91246, el.pašto adresas @etnocentras.lt, +370 0000000 <i>Asmens duomenys ir kontaktai neviešinami</i>	buvo paplitęs kaip lengvai gaminamas ir sotus keliauninkų valgis Rytų Prūsijos užieigų namuose. Pirmąją Šiupinio šventę – lietuvininkų pobūvį, kurio metu ragaujama šiupinio košė, vyksta meninė programa – 1927 m. surengė Klaipėdos lietuvių moterų draugija Bumbulienės svetainėje. Kasmėt rengtos šventės nuo 1940 m. buvo sumenkusios, tačiau šeimose tradicija gaminti šiupinį nebuvo nutrūkusi, o pokariu Šiupinio pobūviai mėgti ir organizuoti lietuvininkų išeivių Vokietijoje, Jungtinėse Amerikos Valstijose ir Kanadoje. Po 1990 m. lietuvininkų bendrija „Mažoji Lietuva“ atgaivino Šiupinio šventę Klaipėdoje. Tradiciškai ji vyksta kasmet įvairiose Klaipėdos, Šilutės, Priekulės ir kt. bendruomenėse, evangelikų liuteronų parapijose. Įvairaus amžiaus bendruomenių nariai, parapijiečiai susirenka pabūti kartu, pabendrauti, giesmė šlovinti Dievą, pamuzikuoti, padainuoti, drauge atlikti užduotis. Šiupinio skanavimas yra tapęs neatsiejama Užgavėnių šventės dalimi daugelyje Mažosios Lietuvos savivaldybių, seniūnijų. Laikomasi tradicinės valgio gaminimo technologijos – ištroškinamos bulvės, žirniai, o mėsos produktai verdami, troškinami, kepami atskirai ir patiekiant uždedami ant šiupinio. Ieškoma naujų, įtraukių formų renginiui pajvairinti – organizuojamas šiupinio virimo čempionatas, šventės metu renkamos lėšos labdarai, kasmet vis kita šeima gamina patiekalą ir į savo kiemą sukviečia kaimo gyventojus.	regione šventė atgaivinta XX a. 9 dešimtmetyje ir yra švenčiama iki šių dienų. Ši vertybė, drauge su dainomis, šokiais ir kulinariniu paveldu, yra interaktyvi, įtraukianti ir gali būti naudojama įvairiais tikslais: vietos šviesuolių pagerbimui, labdaros rinkimui, kulinarinio paveldo populiarinimui, kaip regiono kultūrinės savasties raiškos elementas ir pan. Į šventės organizavimą ir puoselėjimą įsitraukia įvairios kartos, įgyjama vertinga kultūrinė patirtis.

					Anksčiau, priklausomai nuo vietos ypatumų, socialinio statuso ir pan., kiekvienoje šeimoje gaminant šiupinį buvo laikomasi savų tradicijų. Šiais laikais valgio gaminimo receptūra kinta dėl naujų maisto produktų atsiradimo, tačiau autentiškas lietuvininkų šiupinys neįsivaizduojamas be kiaulienos ir žirnių. Lietuvininkų kulinarinį paveldą, kartu ir muziką, šokius populiarinanti Šiupinio šventė apima ir krašto šviesuolių atminimą, labdaringas veiklas, kultūrinės edukacijos formas, užtikrinant tradicijos, kaip regiono kultūrinės savasties raiškos elemento, perdavimą šeimose, bendruomenėse. Šventės tradicijos saugotojai ir tęsėjai: Lietuvininkų organizacijų Lietuvoje ir pasaulyje nariai, evangelikų liuteronų parapijų bendruomenės, Mažosios Lietuvos regiono kultūros institucijos.	

Pasiūlymų sąrašą parengė _____
Asmens ar grupės, bendruomenės atstovo vardas, pavardė ir parašas

Pasiūlymų sąrašą priėmė _____
Vardas, pavardė, parašas

Pasiūlymų sąrašo gavimo data _____

Teikiamo pasiūlymo dėl gerosios praktikos įrašymo pavyzdys

Lietuvos nacionaliniam kultūros centrui

Nematerialaus kultūros paveldo vertybių sąvado

PASIŪLYMŲ SĄRAŠAS

VšĮ „Lietuviškos pirties akademija“, Vilniaus rajono savivaldybė, 2023 01 01

Teikėjo(-u) savivaldybė / saugomos teritorijos pavadinimas (jei teikia ST direkcija), data

Eil. nr.	Pavadinimas	NKP vertybių kategorija, sritis <i>(pasirinkti ir įrašyti)</i> 1. Kategorijos: 1) tradicija / reiškinys, 2) išsaugojimo veiklos (geroji praktika). 2. Sritis (joms priklauso ar su jomis susiję): 1) žodinės kūrybos tradicijos ir išraiškos formos, 2) atlikimo meno tradicijos, 3) papročiai, apeigos, šventiniai renginiai, 4) liaudies menas, tradiciniai amatai, ūkinė veikla, 5) pasaulėžiūra ir žiniya.	Teikėjas (-ai) <i>Tikslus (-ūs) savivaldybės / saugomos teritorijos (jei teikia ST direkcija), bendruomenės, organizacijos institucijos pavadinimas (-ai); adresas (-ai)</i>	Kontaktinis asmuo <i>Vardas, pavardė, pareigos, adresas, telefono numeris, elektroninio pašto adresas</i>	Trumpas vertybės aprašymas 200–400 žodžių <i>Nusakyti, kas tai yra, kaip ir kur reiškiasi, kokios svarbiausios ypatybės, veiklos rodo gyvybingumą, perdavimą, tęstinumą, kokia bendruomenė (-ės) ir kaip praktikuoja, kodėl svarbu jai (joms), visuomenei</i>	Vertybės būklė <i>(tradicijai / reiškiniui) gyva, nykstanti, atgaivinta</i> Veiklų pobūdis <i>(gerai praktikai) tęstinis (veiklos vykdomos iki šiol ir numatoma vykdyti toliau), baigtinis</i> <i>Nurodyti būklę / veiklos pobūdį ir trumpai pagrįsti</i>
	Lietuviškos pirties akademija	Išsaugojimo veiklos (geroji praktika)	VšĮ „Lietuviškos pirties akademija“, Melkio k., Vilniaus raj.	Vardas, pavardenis, VšĮ „Lietuviškos pirties akademija“	Pirčių lankymo tradicija, nuo seniausių laikų paplitusi visoje Lietuvos teritorijoje, nepriklausomybės pradžioje buvo atsidūrusi ties išnykimo riba. Jos atsigavimą ir išplitimą iš esmės lėmė Lietuviškos pirties akademijos	Tęstinis Lietuviškos pirties akademijos

		Sritys (joms priklauso ar su jomis susiję): 3) papročiai, apeigos, šventiniai renginiai, 4) liaudies menas, tradiciniai amatai, ūkinė veikla, 5) pasaulėžiūra ir žiniija. Bendruomeniniai papročiai - pirties lankymas Ūkinė veikla - pirties statyba, krosnies įrengimas Liaudies medicina – profilaktika Žiniija - pirtininkystės mokymai, šeimų edukacija, individualios konsultacijos		vadovas, +370 00000, pppppppppppppp@pirtis.lt <i>Asmens duomenys ir kontaktai neviešinami</i>	prieš 20 metų pradėti rengti pirtininkų kursai, įvairios tradicinės pirties entuziastų vykdomos visuomeninės iniciatyvos. Per gana trumpą laiką pagausėjo formalių ir neformalių tradicinės pirties bendruomenių, populiarianančių šeimyninių ir bendruomeninių, apeiginių, proginį ir kt. pirties lankymą, sparčiai pradėtos statyti tokiam maudymuisi tinkamos pirtys. Pasikeitė ir išaugo pirtininko vaidmuo – dabar jis ne tik pirties kūrentojas ar prižiūrėtojas, bet ir žmogus, mokantis paruošti pirties reikmenis, atlikti tradicines pirties procedūras, pasirūpinti pirties dalyvių saugumu, dalytis savo žiniomis ir įtraukti į šią veiklą naujų žmonių. Lietuviškos pirties akademijos organizuoti teoriniai ir praktiniai mokymai davė impulsą tradicijos tyrinėjimui, jos praktiškų kūrybiniam augimui, tradicijos perdavimui bendruomenėse. Akademijos veikla nuo keliolikos edukacinių seminarų per metus išsiplėtojo iki tarpdisciplininės neformaliojo ugdymo sistemos, siūlančios įvairaus pobūdžio ir lygio mokymus – įvadinius edukacinius seminarus, „Šeimos pirtininko“ mokymus norintiesiems tradiciją praktikuoti artimųjų rate, „Profesionalaus pirtininko“ kursą, baigiamą teoriniu bei praktiniu egzaminu. Siekiantys profesionalumo supažindinami su pirties istorija, kultūra, tradicine etika, mokomi vanoti, atlikti individualias ir grupines procedūras, valdyti pirčių konstrukciją bei mikroklimatą, paruošti ir naudoti augalus, kitas natūralias pirties priemones. Laikomasi tradicinės lietuviškos	veikla yra tęstinė, planuojama ją vykdyti ir ateityje, visų pirma plačios orientacijos šeimos pirties kursų forma, pradėti Akademiją baigusių studentų meistrystės kursus, organizuoti pirties meistriškumo klubo ir tarptautinius renginius. Ypatingas dėmesys bus skirtas vaizdo informacijos sklaidai bei publikacijoms anglų kalba.

					pirties etikos, pagarbos žmogaus kūnui, krosniai, vandeniui, augalijai. Tęstinumui užtikrinti Lietuviškos pirties akademija sukūrė informacinę kursų sistemą, studijų duomenų bazę, leidžiančią skelbti aktualią informaciją apie veiklas, veikiančias pirtis, paslaugas, sekti jų vertinimus, taip pat tikrinti studentų žinias, stebėti pažangą. Lietuviškos pirties akademijoje mokėsi apie 5000 studentų, išugdyta kelios dešimtys profesionalių pirties meistrų, kurie savo edukacinėmis ir praktinėmis bei naujai įkurtų bendruomenių vykdomomis veiklomis prisideda prie tradicijos tautos, plėtros. Į Lietuvą mokytis lietuviškos pirties paslapčių atvykstama iš viso pasaulio. Lietuviškos pirties akademija yra vanojimo čempionatų pradininkė, tarptautinių renginių, pirties kultūros konferencijų Lietuvoje organizatorė, Tarptautinės pirties asociacijos (ISA) narė, organizuojanti lietuviškos pirties mokymus įvairiose Europos šalyse, Japonijoje, JAV.	

Pasiūlymų sąrašą parengė _____
Asmens ar grupės, bendruomenės atstovo vardas, pavardė ir parašas

Pasiūlymų sąrašą priėmė _____
Vardas, pavardė, parašas

Pasiūlymų sąrašo gavimo data _____